

Zomerzoektocht 2018 : 50 jaar na mei '68

Mei 1968 was een rustige maand in Vlaanderen. Anderlecht speelde kampioen en bovenaan de hitparade stonden Cliff Richard met "Congratulations" en Tom Jones met "Delilah". In Gent en in Leuven begonnen studenten te blokken voor hun examens. Voor de echte revolutie moest je in Frankrijk zijn...

Maar vele maanden voor de studenten in Parijs de boel op stelten zetten, hadden die in Leuven de kasseien al opgebroken. In 1966 voerden de Leuvense studenten actie voor de splitsing van de tweetalige universiteit. Dat communautair protest evolueerde tussen 1966 en januari 1968 naar een brede anti-klerikale en anti-autoritaire beweging.

Deze wandeling brengt je op een aantal plekken in de stad waar die studentenrevolte zich heeft afgespeeld. Terwijl je het antwoord zoekt op de vragen kan je nog wat meer lezen over de geschiedenis van deze periode.

*We beginnen de wandeling op de **Grote Markt**, voor het stadhuis.*

Wie in Leuven 'studenten' zegt, die zegt ook 'universiteit'. De Leuvense Universiteit is formeel gesticht door de bul 'Sapientie immarcessibilis' die paus Martinus V op 9 december 1425 uitvaardigde. Daarmee behoort zij tot de oudste universiteiten van Europa; zij is de oudste universiteit van België en Nederland en wereldwijd de oudste van alle nog bestaande katholieke universiteiten.

De Franse overheid had de katholieke universiteit in 1797 gesloten. Twintig jaar later, in 1817, opende de Alma Mater terug haar deuren, nu als rijksuniversiteit en in 1835 werd zij opnieuw een katholieke universiteit onder het gezag van de bisschoppen. Vanaf dan werden de lessen niet langer in het Latijn maar in het Frans gegeven.

*Je wandelt voorbij het politiekantoor op de Grote Markt en neemt de eerste straat rechts, de **Boekhandelstraat**.*

Je blijft verder wandelen tot aan het Cera-gebouw, op de hoek met de Muntstraat. Tot voor kort stond hier het Huis van de Vlaamse Leergangen.

Een paar jaar voor de eerste wereldoorlog werden, onder druk van de Vlaamse Beweging, naast colleges in het Frans ook een aantal colleges in het Nederlands gegeven. Men noemde dat de 'verdubbeling': colleges die in het Frans én in het Nederlands werden georganiseerd.

De eerste wereldoorlog zorgde voor vertraging in dat proces. Om na de oorlog het tempo van die verdubbeling te versnellen, richtten in 1924 een aantal Vlaamse professoren de vereniging "Vlaamse Leergangen" op. De vereniging moest ook voor extra fondsen zorgen. Geld was immers een probleem. De Belgische bisschoppen hadden gebruik gemaakt van de vrijheid van onderwijs uit de grondwet van 1830 om een eigen katholieke universiteit op te richten. Die instelling was daardoor bijna volledig afhankelijk van de steun van de katholieke bevolking. In de kerken werden daarom regelmatig collectes gehouden ten voordele van de Leuvense Universiteit.

In het begin van 1920 liet de geestelijke overheid de universiteitsstudenten zelf van huis tot huis rondgaan met steunlijsten waarop elke weldoener zijn naam kon schrijven met het bedrag dat hij gaf voor de universiteit. Jan Pauwels, student 2de kandidatuur Germaanse filologie, liep daardoor een schorsing op van 3 maanden. Hij vond het niet kunnen dat in Vlaanderen opgehaald geld gebruikt werd om een Franstalige universiteit in stand te houden en uit protest daartegen tekende hij op de steunlijst in voor het belachelijke bedrag van 1 cent.

De beginjaren van de Vlaamse Leergangen waren moeilijk, maar toch werden in drie jaar tijd niet minder dan 223 colleges vernederlandsd.

In 1948 werden de Vlaamse Leergangen gehuisvest in een nieuwbouw in de Muntstraat. De vereniging ijverde vanaf de jaren 1960 voor een een-talig Nederlandstalige universiteit in Leuven. Na de splitsing van de Leuvense universiteit in 1968 stonden onder andere de strijd voor subsidies en renteloze leningen voor studenten op het programma. Daarnaast legden de

Vlaamse Leergangen zich toe op de ontwikkeling van de wetenschap in Vlaanderen. Vandaag zet zij haar werk verder onder de naam “Academische Stichting Leuven” en biedt ze financiële steun aan jonge onderzoekers en aan het wetenschappelijk onderzoek aan de KU Leuven.

*Sla linksaf, de **Muntstraat** in.*

Dankzij de economische groei vanaf het begin van de jaren zestig nam de welvaart toe en konden steeds meer kinderen, en voor het eerst ook veel meisjes, hoger onderwijs volgen. Het aantal studenten steeg daardoor bijzonder snel.

Tegelijkertijd bloeiden zowel in Wallonië als in Vlaanderen de regionalistische politieke stromingen. De Vlaamse beweging stond op haar strepen en nadat in 1962 en 1963 de taalgrens was vastgelegd werd de francofone afdeling van de Leuvense universiteit een geïsoleerd prestigieus en Franstalig bastion.

Deze twee elementen - een toegenomen aantal studenten en een sterkere Vlaamse reflex - leidden tot spanningen die halverwege de jaren '60 tot uitbarsting kwamen.

Leuven was tegen dan te klein geworden en de universiteit moest kunnen uitbreiden, zeker bij de faculteit geneeskunde. Toen bij een artsenstaking enkel Franstalige dokters en hun studenten staakten, zag de Leuvense C.O.O (de voorloper van het O.C.M.W) dit als een contractbreuk en besliste zij om enkel nog Nederlandstalige dokters in haar ziekenhuis toe te laten. De Franstaligen verloren daardoor een belangrijk deel van hun studiefaciliteiten. Zij besloten daarop om uit te wijken naar Brussel en stellen een expansieplan op in de vorm van een driehoek die Leuven, Woluwe en Waver met elkaar verbond. De Vlamingen vreesden dat dit zou leiden tot voor een verdere verfransing van Vlaams-Brabant en pleitten daarom voor een splitsing van de universiteit. De Franstalige publieke opinie en de academische overheid bleven echter bij hun standpunt : de Franstalige afdeling mocht op zoek gaan naar uitbreiding in Sint-Lambrechts-Woluwe en in de omgeving van Waver maar haar hoofdzetel moest in Leuven blijven.

*De eerste straat rechts is de **'s-Meiersstraat**.*

Een fraai herenhuis uit de 18de eeuw biedt onderdak aan LOKO, de Leuvense Studentenkoepel.

Sinds 1964 zorgde een Sociale Raad voor structureel overleg tussen de studenten in de bestuursorganen van de sociale voorzieningen zoals de Alma studentenrestaurants, de fietsenverhuurdienst Velo, de jobdienst, of de studentencoöperatieve Acco. Deze laatste was opgericht in 1960 om de aankoop van niet gesubsidieerd studiemateriaal ook voor minder kapitaalkrachtige studenten mogelijk te maken.

Daarnaast bestonden nog andere studentenraden en -organisaties. Vanaf 1968 werden al deze deelraden overkoepeld door de Algemene Studentenraad die na een redelijk woelige geschiedenis in 1986 werd herdoopt tot LOKO.

Binnen LOKO had je een aantal aparte geledingen : de Sociale Raad, de Kringraad, de Kultuurraad en de Sportraad, Portulaca (een vereniging voor buitenlands studenten), de Studentenkrant Veto en het internationaal studentenblad “The Voice”.

Na het academiejaar 2012-2023 werd LOKO een echte studentenkoepel die alle studenten in Leuven vertegenwoordigt : niet alleen de KU Leuven maar ook de UCLL en het Lemmensinstituut. Vandaag is LOKO opgebouwd uit de 29 universitaire faculteitskringen en de 8 studentenkringen en 3 studentenraden van de hogescholen.

*De **'s-Meiersstraat** komt uit op het **Hogeschoolplein**. Wandel verder naar rechts en volg de **Lakenweverstraat** aan de Naamsestraat. Je staat recht tegenover de Lakenhalle.*

Op 13 mei 1966 bevestigden de Belgische bisschoppen hun standpunt over de Leuvense universiteit in een bisschoppelijk mandement : ze stelden dat de katholieke universiteit één en ondeelbaar was en verwierpen de idee van twee universiteiten, zelfs als dat financieel haalbaar zou zijn. Ook verklaarden ze met dit schrijven de discussie voor gesloten en droegen ze

alle leden van de universitaire gemeenschap op zich, op straffe van sancties, neer te leggen bij deze “verordening”.

Deze verklaring ging niet alleen volledig in tegen het standpunt van de Vlaamse Beweging, haar autoritaire toon werd door haast iedereen als onaanvaardbaar veroordeeld. De secularisering die in Vlaanderen al een tijd was ingezet raakte erdoor in een stroomversnelling. Studentenleider Paul Goossens riep op 16 mei op tot een “algemene studentenstaking.” Door de examens die daar snel op volgden konden de gemoederen enigszins bedaren, maar de start van het academiejaar in oktober zorgde voor nieuwe betogingen en protestacties. Betogingen of “avondwandelingen” op de Bondgenotenlaan vonden dat academiejaar en het jaar daarop bijna wekelijks plaats.

*Steek de **Naamsestraat** over, ga even naar rechts en dan meteen naar links. Je bent nu in de **Zeelstraat** en die brengt je tot op de **Oude Markt**.*

In januari 1968 gingen de poppen pas echt aan het dansen. Nadat de academische raad het expansieplan van de Franstaligen had goedgekeurd gingen de Vlaamse studenten in staking. Daar werd hard tegen opgetreden. Volksvergaderingen werden door de rijkswacht uiteengedreven, studentenleiders werden opgepakt en in de gevangenis opgesloten.

Ook het wetenschappelijk personeel ging nu in staking. Samen met de studenten veroordeelden zij het misbruik van het voorarrest tegen de studentenleiders, eisten zij de afschaffing van faciliteiten voor Franstaligen in Leuven en vroegen zij de volledige overheveling van Leuven-Frans.

Gedurende de hele maand januari wisselden dagelijkse betogingen, vergaderingen, acties en protesten elkaar af. Tegelijk nam ook de druk op de politiek toe. In de nacht van 5 op 6 februari bracht een grote groep studenten de nacht door in Alma 2 “om er te waken bij de stervende regering”. Nadien trokken ze meermaals door de stad om er te betogen. Uit solidariteit met Leuven stapten ook in Antwerpen en in Gent de hele dag studenten en scholieren in massale optochten door straten. In een bewogen interpellatie in het parlement eiste Jan Verroken een bindende verklaring van de regering Vanden Boeynants over de kwestie. De regering bood daarop haar ontslag aan.

*Op de **Oude Markt** ga je verder naar links. Je wandelt voorbij de achterkant van de Lakenhalle en voorbij een apotheek.*

Omdat in de Lakenhal de ontvangstruimtes en kantoren van het rectoraat waren ondergebracht, werd op de Oude Markt meermaals betoogd voor “Leuven Vlaams” en voor de splitsing van de universiteit.

Na de goedkeuring van het expansieplan, op 14 januari 1968, sleurden een aantal radicale studenten de inboedel van de Franstalige vicerector Mgr. De Vroede uit zijn bureau en staken die in brand. Diezelfde avond riepen ze een staking uit en werden de Vlaamse studenten aangespoord om de dag nadien de Franstalige colleges te boycotten. Bij confrontaties tussen Vlaamse en Franstalige studenten in de universiteitsgebouwen ging het er hevig aan toe: zelf brandblusapparaten werden ingezet in de strijd. De dag daarna liet de rijkswacht in de universiteitslokalen enkel nog Franstalige studenten op het vertoon van hun studentenkaart toe.

Wie denkt dat er tijdens die weken veel met kasseien werd gegooid, vergist zich. Vele kasseien lagen al vanaf het eind van de jaren vijftig weggestopt onder een laag asfalt. Toch zou de kassei een symbool blijven van de Leuvense revolte en daarom legden in 1972 Franstalige studenten een Leuvense kassei van de Oude Markt op een roodfluwelen kussen en brachten ze hem op een draagbaar in een triomfantelijke aflossingstocht naar Louvain-la-Neuve.

*De **Krakenstraat** brengt je van de Oude Markt opnieuw naar de **Naamsestraat**.*

Het nummer 13 in de Krakenstraat was het huis van het KVHV, het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond. In de jaren 60 was KVHV de belangrijkste Vlaamse studentenbeweging. Belangrijke leiders van het studentenprotest zoals Jozef Dauwe, Paul Goossens, Walter De Bock en Ludo Martens waren actief in de organisatie, o.a. als praeses of als hoofdredacteur van het studentenblad “Ons Leven”.

In de jaargangen van “Ons Leven” uit die periode is goed te volgen hoe de Vlaamse eisen stilaan op de achtergrond raakten en plaats maakten voor een meer sociaal, links eisenpakket. De helft van de nummer uit 1966 en 1967 werd gevuld met teksten over de noodzaak van de oprichting een de Studenten Vak Beweging (SVB) : een syndicaal-politieke beweging die ijverde voor een algemene mobilisatie rond de directe belangen van de studenten én rond de sociale en politieke problemen van die tijd. De universitaire overheid zag die “communistische propaganda” met lede ogen aan. Toen er in februari 1967 een reeks artikels werden gepubliceerd over de seksuele frustraties van celibatairen en de perverse handelingen van sommige geestelijken kreeg hoofdredacteur Ludo Martens het “consilium abeundi”, meteen het laatste wat in de geschiedenis van de universiteit is uitgesproken.

Paul Goossens volgde Martens op als hoofdredacteur. In het volgende nummer laakte hij de reactie van de universiteit en gebruikte hij die feiten om de strijd voor inspraak van de studenten in het universitair beleid verder op te voeren.

*Steek de Naamsestraat over en ga verder via de **Standonckstraat** naar het **Hogeschoolplein**. Daar staat een standbeeld van André Dumont.*

André Dumont was een Belgische geoloog en mijnbouwkundige. Vanaf 1877 raakte hij gefascineerd door de mogelijkheid dat er de ondergrond van de Kempen steenkool zou te vinden zijn. Hij vermoedde dat de steenkoollagen van Luik schuin doorliepen naar het noordwesten toe. In 1901 ontdekte hij een steenkoolbekken in As en legde zo de basis voor de mijnbouw in Limburg.

In 1965 besloot de Belgische regering om de verlieslatende Waalse mijnen te sluiten. Om communautaire problemen te vermijden moest ook één Limburgse mijn dicht. Op 27 januari 1966 kregen de mijnwerkers van Zwartberg hun ontslagbrief in de bus. De regering kondigde een volledig betogingsverbod af en de rijkswacht kreeg opdracht hard op te treden. Toen de stakende mijnwerkers van Zwartberg ook de mijn van Winterslag probeerden stil te leggen, schoot de rijkswacht met scherp. Talrijke betogers raakten zwaar gewond en 2 mijnwerkers kwamen om het leven. Dit ernstig incident had grote invloed op de studenten. De rijkswacht werd voorgoed het symbool van autoritaire ordehandhaving en repressie.

De sociale dimensie van hun strijd werd voor veel studenten belangrijker dan het taalprobleem. In 1968 trokken een aantal studenten zelf naar Wallonië om daar de problemen van het hoger onderwijs uit te leggen aan mijnwerkers en arbeiders. Verregaande democratisering was het doel, zowel in het middelbaar als in het hoger onderwijs waar volksuniversiteiten voor arbeiders de plaats moesten innemen van de bestaande elite-universiteiten.

*Als je op het Hogeschoolplein naar rechts wandelt kom je in de **Sint-Michielsstraat**. Je loopt zo ook voorbij het Maria-Theresiacollege met de Grote Aula*

In deze universiteits aula vond in 1961 het eerste Kleinkunsteiland plaats met optredens van o.a. Miel Cools en Louis Verbeeck, Kor Van der Goten, Will Ferdy en Jef Burm. Tot 1966 werd er in de Grote Aula elk jaar een Kleinkunsteiland georganiseerd om het “betere Nederlandstalige lied” te promoten. Mede daardoor werd kleinkunst in Vlaanderen stilaan voor vol aangezien en aanvaard. De opkomst van het genre viel samen met de aanloop naar “Leuven Vlaams”, en bijvoorbeeld Jef Bum en De Elegasten zongen in Leuven voor een nokvolle zaal liedjes met aangepaste teksten die de studenteneisen ondersteunden.

Waren de eerste kleinkunstenaars nog sterk beïnvloed door Franse chansonniers, geleidelijk aan zouden zij zich meer en meer laten inspireren door Engelse en Amerikaanse singer/songwriters.

De populairste protestsong in die jaren was “We shall Overcome”, het lijflied van de Amerikaanse Civil Rights Movement dat wereldwijd gezongen werd tijdens betogingen tegen de oorlog in Vietnam.

*Op het einde van de Sint-Michielsstraat ben je weer in de **Naamsestraat**. Ga daar linksaf. Het huis op nr. 60 is het huis van Gaston Eyskens*

Gaston Eyskens woonde hier vanaf 1950 tot aan zijn dood in 1988.

Na de val van de regering Van Den Boeynants volgden er vervroegde verkiezingen in juni 1968 en werd Gaston Eyskens voor de vijfde maal premier van een nieuwe regering. De politieke en kerkelijke overheid hadden intussen ingezien dat een splitsing van de universiteit onvermijdelijk was geworden en de regering nam de overheveling van de Franstalige afdeling op in haar regeerprogramma. Zij maakt ook een begin met de staats hervormingen die van het toen nog zeer unitaire België een federale staat zouden maken.

In dit huis werden tijdens het premierschap van Eyskens belangrijke politieke beslissingen genomen. Het was ook een gedroomde plek voor de studenten in de jaren '60 en begin van de jaren '70 om te komen protesteren.

Na de Sint-Michielskerk kom je aan het Koningscollege met het Zoölogisch Instituut.

In 1817 kreeg de universiteit haar eerste zelfstandige faculteit wetenschappen. Die gaf vooral onderwijs aan studenten die daarna geneeskunde zouden studeren en voorzag cursussen in wiskunde, natuurkunde, sterrenkunde, scheikunde, botanica en natuurlijke historie van dieren en delfstoffen. Om aanschouwelijk onderricht mogelijk te maken werden verschillende collecties aangelegd. De Kruidtuin was er al. In het Premonstreitcollege, waar we zo meteen voorbij wandelen, vond je een kabinet met natuurkundige en astronomische instrumenten, er was een volledig uitgerust scheikundig laboratorium in het Veteranencollege in de Sint-Michielsstraat en hier, in het Koningscollege, was een verzameling van steensoorten en mineralia en een kabinet voor de natuurlijke historie der dieren. Dat Zoölogisch Instituut werd beschouwd als één van de best ingerichte instituten van de universiteit maar een groot deel van de verzameling ging verloren door de bombardementen van 1944.

Na de splitsing van de universiteit moesten al deze collecties verdeeld worden. Van de 10.000 stukken uit het Zoölogisch Instituut gingen er 5.000 naar Louvain-la-Neuve. Bij die opdeling werd getracht om aan elke universiteit een fatsoenlijke verzameling te geven. Zo waren er 2 skeletten van loopvogels: één van een struisvogel en één van een emoe. De emoe bleef in Leuven en de struisvogel ging naar de UCL. Het pronkstuk van de collectie, het skelet van een Groenlandse walvis, was te groot om veilig te transporteren en bleef daarom in Leuven.

Soms hoor je vertellen dat alle mannetjesdieren verhuisd zijn naar Louvain la Neuve en dat de vrouwtjes in Leuven achterbleven maar dat is een fabeltje.

Je wandelt voorbij nog meer universiteitscolleges : het College van Premonstreit, het Atrechtcollege en het College van de Hoge Heuvel.

In het College van Premonstreit had Georges Lemaître zijn bureau. Hij bedacht daar in 1927 zijn theorie over de big bang en het uitdijende heelal. Daarmee was hij de allereerste die zowel theoretisch als praktisch aantoonde dat het heelal steeds groter wordt. Edwin Hubble en Albert Einstein zijn hem daar pas later in gevolgd.

Lemaître was ook voorzitter van ACAPSUL, de vereniging van Franstalig academisch personeel, die sterk gekant was tegen de splitsing van de Leuvense universiteit. Zelf had Lemaître vooral intellectuele bezwaren tegen de mogelijke splitsing van één grote universiteit in twee kleinere.

ACAPSUL eiste voor Leuven hetzelfde tweetalig taalregime als in Brussel met faciliteiten voor Franstaligen in de Leuvense randgemeenten; zij wilden Franstalige scholen en vonden dat de universitaire ziekenhuizen patiënten van elke taal moesten kunnen opnemen. Hun maandblad heette “Non Evertetur”, of “Zij zal niet verdreven worden.”

Tussen 1966 en 1968 veranderde het Leuvense studentenprotest van toon en inhoud. In plaats van “Walen buiten” riepen de studenten vaker “Bourgeois buiten!” en de belangrijkste eis van de studentenbeweging was niet langer “Leuven Vlaams” maar een verregaande democratisering van de universiteit in Leuven en de oprichting van een even democratische universiteit in Wallonië. Studenten betoogden meer en meer tegen het autoritaire machtsvertoon van de rijkswacht die “kerk en kapitaal” vertegenwoordigde.

Daarmee vond Leuven aansluiting bij wat aan universiteiten over de hele wereld gebeurde. De Free Speech Movement in Berkeley, in 1964, Provo in Amsterdam, tussen 1965 en 1967, en de bezetting door studenten van de Freie Universität in Berlijn in 1967...overal eisten studenten

meer inspraak, vrijheid van meningsuiting, hervorming van het onderwijssysteem en een nieuwe samenleving.

In Parijs eisten de mannelijke studenten in maart 1968 dat zij ook 's avonds op kot zouden mogen komen bij vrouwelijke studentes. Dat was de kiem van wat zou uitgroeien tot massaal protest, nationale stakingen, betogingen die gewelddadig werden neergeslagen, de val van de regering De Gaulle en tot mooie slogans zoals "De verbeelding aan de macht" en "Onder de straatstenen het strand", kortom tot mei '68.

*Aan de overkant van de straat staat het Van Dalecollege.
Sla kort daarna linksaf de Parkstraat in.*

De Leuvense studentenleiders hadden zelf contact met hun collega's van andere universiteiten. In juli 1966 kwamen afgevaardigden uit diverse Europese landen samen in Geneve, in 1966 in Gent en in 1967 in Brussel. Ze wisselden theoretische inzichten uit en discussieerden over een strategie voor de studentenbeweging van de toekomst. Niet louter de belangen van de studenten stonden voorop maar wel de politieke strijd voor een meer democratische maatschappij.

Binnen het KVHV richtte Ludo Martens in 1967 een werkgroep "Studentenvakbeweging" op. Daaruit zou een nieuwe studentenbeweging moeten groeien die vanuit de faculteitskringen syndicale actie zou voeren voor de verwezenlijking van een democratische universiteit in een democratisch land. De traditionele flaminganten zagen dit niet zitten en daarop verliet Martens het Verbond om een autonome SVB op te richten. Paul Goossens sloot zich in oktober van dat jaar, eveneens uit protest tegen de conservatieve koers van de Vlaamse Beweging en het KVHV, bij de SVB aan.

*Volg de Parkstraat tot je aan de residentie H. Servotte komt. Hier kan je doorsteken naar de **Campus Sociale Wetenschappen**.*

In januari 1968 gingen de Vlaamse studenten in staking. Omdat ook de Vlaamse professoren de actie steunden lag het academische leven gedurende vier weken stil. In In dagelijkse actiecomités en volksvergaderingen met duizenden studenten gingen velen de maatschappij anders bekijken, voorbij de concrete Vlaamse eisen.

Tijdens de zomer van 1967 hadden de eerste SVB-militanten deelgenomen aan een internationaal studentencongres in Berlijn en vandaar hadden zij de geschriften en de ideeën van Marx, Lenin en Mao terug naar Leuven gebracht. De januari-revolte van 1968 zorgde ervoor dat die marxistische visie snel veld won.

Studenten die tot dan toe eerder argwanend stonden tegenover de opvattingen van SVB werden nu door de praktijk van de stakingsorganisatie, de nachtelijke discussies in studentencafés, en door de algemene sfeer van broederlijke eensgezindheid meegesleept in een radicale kritiek op de maatschappij.

Datzelfde jaar werden er SVB-groepen in Antwerpen, Gent en Brussel opgericht en in 1969 ook regionale kernen voor scholieren. In Leuven evolueerde SVB naar een zuiver marxistisch-leninistische beweging die haar politieke vertaling kreeg in AMADA (Alle Macht Aan De Arbeiders).

Steek de campus schuin over. Je loopt dus eerst in de richting van het Faculteitsgebouw van Sociale Wetenschappen. Hou dat aan je rechterhand en wandel verder voorbij Alma 2.

Begin januari 1970 begonnen de Limburgse mijnwerkers een wilde staking die massale steun kreeg van de Leuvense studentenbeweging. Dagelijks reden bussen vol studenten van Leuven naar Limburg om er de stakingspiketten te versterken en aan de mijnwerkers "logistieke steun" te bezorgen. In de jaren daarna ebde de radicaliteit van de studentenbeweging echter weer weg. Slechts enkele maoïsten die China tot hun utopische voorbeeld hadden genomen, gingen consequent door, door als arbeider naar de fabriek te trekken of als dokter uitsluitend tegen terugbetalingstarief te werken.

*Je verlaat de campus en staat op de hoek van de Edward Van Evenstraat en de **Monnikenstraat**. Die laatste straat volg je tot aan de **Vlamingenstraat**. Wandel daar verder naar rechts en ga dan het **Stadspark** in.*

Tot in de jaren '50 was je ofwel jong en moest je luisteren naar ouderlijk en ander gezag, ofwel volwassen. Nu steeds meer jongeren langer konden studeren, ontstond er een nieuwe, voorheen onbekende levensfase, tussen jeugd en volwassenheid in. Die kreeg vorm in een aparte subcultuur. Jongens gingen een jeans dragen en meisjes een minirok, hun ouders fulmineerden tegen lang haar en het ketellawaai van popmuziek, en zelfs in het katholieke Leuven werd er geëxperimenteerd met geestverruimende middelen zoals LSD en marihuana.

Dit is ook de beginperiode van de seksuele revolutie. De anticonceptiepil was al wel eerder uitgevonden, ze was nu pas in ons land te krijgen. Ook voor alle andere voorbehoedsmiddelen kon je alleen bij de apotheker terecht. In Playboy werden tepels en schaamhaar met een dikke viltstift weggestreept, blote borsten in de vitrines van de bioscoop werden afgeplakt en de roman Gangreen I van Jef Geeraerts werd op last van de socialistische minister van Justitie Alfons Vranckx in beslag genomen. Paus Paulus VI bevestigde in zijn encycliek Humanae Vitae dat voor de kerk anticonceptie totaal uit den boze bleef.

Leuven was de plaats waar veel jongeren hun seksualiteit ontdekten. De overgang van een kleiner en vaak conservatief gehucht naar de 'grootstad' Leuven bood hen een ongekende vrijheid. Ook al koos slechts een kleine minderheid voor "vrije seks" of voor samenleven in een commune, voortaan werd er openlijker over seks gepraat en geleidelijk aan werden andere seksuele belevingsvormen zoals homoseksualiteit meer geaccepteerd.

*Steek het stadspark door en neem de uitgang in de **Charles De Beriotstraat**. Steek die straat over naar het pleintje aan Pieter De Someraula en het standbeeld voor de vroegere rector.*

Tegelijk met de Pieter De Someraula werd dit beeld ingehuldigd. Pieter De Somer was hoogleraar aan de faculteit geneeskunde en de oprichter van het Rega Instituut waar onder meer een vaccin tegen polio werd ontwikkeld. In 1966 werd hij aangesteld als pro-rector van de Nederlandstalige afdeling van de universiteit. De twee pro-rectoren, een Nederlandstalige en een Franstalige, moesten sinds 1962 de rector bijstaan bij het bestuur van de universiteit. Na de splitsing werd De Somer de eerste rector van de K.U. Leuven en meteen ook de eerste leek in dat ambt.

De Somer wou vermijden dat de nieuwe Nederlandstalige universiteit zou degraderen tot een "universiteit van het Hageland". Hij wou van de universiteit een échte moderne onderzoeksuniversiteit maken die internationaal meespeelde op het hoogste niveau. De Somer wilde ook niet dat een universiteit zich zou laten domineren door enige invloed van buitenaf. De invloed van de bisschoppen nam onder zijn bewind sterk af. Vanaf 1971 werd de rector niet meer door de bisschoppen maar door de universitaire gemeenschap gekozen. Ook maakte De Somer de band tussen de universiteit en Rome losser zonder die helemaal te verbreken. De Somer werd herverkozen in 1971, 1976 en 1981 en bleef rector tot aan zijn dood in 1985.

*Hou de aula aan je rechterhand en ga de trappen naar beneden. Wandel rechtdoor. Links van je ligt het Pauscollege. Loop onder de overdekte doorgang van het Pentahotel door. Je staat nu op het **Alfons Smetsplein**.*

Alfons Smets was burgemeester van Leuven van 1947 tot 1952 en van 1959 tot 1976. Hij werd door de studenten "de regent" genoemd omdat hij vooral bekommerd was om de handhaving van de orde en daarvoor meer dan één samenscholingsverbod uitvaardigde.

De Leuvense middenstand droeg de eisen van de Vlaamse studenten ook geen al te warm hart toe. De Franstalige studenten waren, veel meer dan de Vlaamse, afkomstig uit gegoede milieus en hun vertrek zou voor een aantal Leuvense winkels en horeca-zaken een serieuze adering kunnen betekenen. Om dezelfde redenen zagen zij een verregaande democratisering van het universitair onderwijs niet zitten : dat zou leiden tot dalende kotprijzen.

*Je wandelt het plein af, naar de **Tiensestraat**. Daar ga je naar links en wandel je de straat verder naar beneden.*

Recht tegenover het Alfons Smetsplein staat het gebouw van de Rechtsfaculteit, het College De Valk. Ook hier werden haast dagelijks volksvergaderingen gehouden met honderden aanwezigen. De volksvergadering was niet alleen bedoeld om studenten te informeren maar om hen, na soms lange discussies, zelf te laten beslissen over de volgende acties. Het waren de eerste platformen waar de studenten rechtstreeks inspraak kregen.

Vanaf januari 1968 werd Leuven overdekt met een lawine van muurkranten. Ze werden aan de huizen van de faculteitskringen geplakt, aan de studentenresidenties en aan de Alma's. Vaak werden ze geschreven op op lange rollen behangpapier, duidelijk geïnspireerd door Chinese voorbeelden. In die kranten werd ook met de spelling geëxperimenteerd : “De fasjizasie van het Belgies regime” is één van de merkwaardige titels uit die tijd.

*De eerste rechts is de **Savoyestraat**. Wandel die in en sla opnieuw rechtsaf.*

*Via de **L. Vanderkelenstraat** kom je op het **Mgr. Ladeuzeplein***

Op dit plein organiseerden de studenten in 1967 een tentenkamp om het gebrek aan goede betaalbare huisvesting voor de alsmaar groeiende studentenpopulatie aan te klagen. Tegelijkertijd ging men rond met de collectebus. De actie resulteerde uiteindelijk in de bouw van de campus Cité in Heverlee en de renovatie van het Groot Begijnhof.

Het bekendste gebouw op het Mgr. Ladeuzeplein is de Centrale Universiteitsbibliotheek. Ook haar collectie van bijna 1.600.000 boeken moest als gevolg van de splitsing worden verdeeld. De meeste Leuvenaars zullen je vertellen dat daar een eenvoudig regeltje voor werd toegepast : de Vlamingen kregen de oneven plaatsingsnummers toegewezen, de Franstaligen de even. Dat moet wel worden genuanceerd. De boekencollectie was, omwille van de verworveningen in de twee wereldoorlogen, relatief jong en bestond voor een groot deel uit schenkingen. Voor die schenkingen heeft men de schenkers of hun erfgenamen laten beslissen wat er mee moest gebeuren. Van tijdschriften en encyclopedieën bezat de bibliotheek dikwijls meerdere exemplaren, dus die verdeling stelde evenmin weinig problemen. De handschriften en oude kostbare werken werden dan weer verdeeld volgens hun handelswaarde.

Op wat dan nog overbleef werd bovenstaande verdeelsleutel toegepast, die eerst als grap was gelanceerd in het weekblad “Pourquoi Pas”. Door te kiezen voor plaatsingsnummers had men de zekerheid dat meerdelige werken bij elkaar zouden blijven.

Vanuit de Vanderkelenstraat ga je op het plein meteen naar links.

*Je blijft rechtdoor lopen en wandelt door de **Jan Stasstraat** naar de **Bondgenotenlaan**. Schuin tegenover je, in de Bondgenotenlaan 69, is nu een winkel van H&M.*

In dit pand bevond zich het oudste studentenrestaurant van Leuven. Onmiddellijk na de tweede Wereldoorlog ontstond het idee om een goedkoop restaurant op te richten voor studenten. Dat plan werd niet uitgevoerd omdat men het zag als oneerlijke concurrentie voor de Leuvense horeca. In 1953 kwamen de studenten echter zelf met het idee op de proppen en een jaar later stelde de universiteit dit gebouw ter beschikking. Alma 1 ging open op 15 februari 1954. Het succes was enorm : al in haar eerste jaar verkocht de Alma gemiddeld 1.000 middagmalen en bijna 500 avondmalen per dag. De prijs van een maaltijd was toen 6 frank voor een ontbijt, 24 frank voor een middagmaal (soep, warme maaltijd en dessert) en 20 frank voor een avondmaal. In 1960 was Alma 1 te klein geworden en vier jaar later opende Alma 2 haar deuren.

Zoals Alma 2 was deze Alma in de jaren '60 het decor van vele volksvergaderingen. Daarna werd er betoogd in de Bondgenotenlaan, die als groot voordeel had dat je er in allerlei zijstraten kon wegsurten en dat de rijkswacht ze moeilijker kon afsluiten dan de Oude Markt.

In de beginjaren van de Alma waren de studenten zo blij met “hun” eethuis en de lage prijzen, dat ze hier regelmatig meehielpen met de afwas . En wanneer de rijkswacht chargeerde gooide de Alma haar deuren open : de studenten stroomden binnen via de Bondgenotenlaan en ontsnapten langs de achterkant in de Lepelstraat. Bij die betogingen werd meer dan eens het waterkanon ingezet en dan kon het gebeuren dat de deuren van Milano, Galerie Anspach en andere winkels in de buurt met geweld werden open gespoten.

*Volg de **Bondgenotenlaan** in de richting van de Grote Markt. Als je uit de Jan Stasstraat komt wandel je dus naar links.*

Het jaar 1968 is niet alleen omwille van haar meimaand in de herinnering blijven verder leven. Dit is ook het jaar van de moord op Martin Luther King, op de studentenleider Rudi Dutschke en op Bobby Kennedy. Sovjet-tanks reden Tsjechoslowakije binnen om de Praagse Lente te on-

derdrukken, de Vietcong lanceerde haar Tet-offensief en Amerikaanse soldaten richtten een bloedbad aan in My Lai. Renaat Braem schreef zijn pamflet over “België: het lelijkste land ter wereld” en op de Nederlandse televisie werd de eerste Fabeltjeskrant uitgezonden. Het was het jaar waarin de films “Rosemary’s baby” en “The Yellow Submarine” werden uitgebracht, de Beatles met “Hey Jude” één van hun grootste hits schreven, er voor het eerst werd gesproken over “langharig werkschuw tuig” en de wereld geschokt werd door de droogte en de grote hongersnood in Biafra.

Dat 1968 meer dan de voorgaande jaren zo sterk tot de verbeelding spreekt is ongetwijfeld ook een gevolg van de televisie. Die stond nu in de huiskamer van steeds meer gezinnen en bracht hen rechtstreeks in contact met wat elders in de wereld gebeurde.

Waar nu het Theater Hotel is hadden voor 1968 de professoren die vrijgezel waren een vaste tafel. Edouard Massaux was één van hen. Massaux was priester, theoloog en sinds 1953 hoogleraar aan de faculteit theologie. In 1961 werd hij hoofdbibliothecaris van de universiteitsbibliotheek en vier jaar later Franstalig pro-rector van de universiteit. Toen in 1962 de eerste affiches met “Walen buiten” verschenen kocht hij daar een aantal dubbels van voor de bibliotheek. De splitsing zelf vond hij een doodzonde, “een zonde tegen de geest en dat is de enige die in het evangelie niet wordt vergeven”

Van 1971 tot 1986 was hij de eerste rector van de zelfstandige Université Catholique de Louvain. Hij zou geweigerd hebben om nog een voet in Leuven te zetten en hij zou er prat op zijn gegaan dat hij nooit zijn auto had gevuld met benzine aan een Vlaams tankstation.

*De **Bondgenotenlaan** leidt je naar het **Pieter De Somerplein**.*

Na de meidagen van 1968 boekte rechts in Frankrijk een kolossale verkiezingszege. In de Verenigde Staten werd Richard Nixon president. In België splitsten de unitaire partijen en braken zowel de Volksunie in Vlaanderen als het FDF in Brussel door. De oliecrisis van 1973 maakte een einde aan de economische groei van de ‘golden sixties’

Was mei ’68 de start van een vrijer tijdperk of het begin van de afbraak? Die discussie is vijftig jaar later nog altijd niet beslecht. Feit is dat de maatschappij na 1968 op vele vlakken is veranderd. Studenten kregen inspraak in het onderwijs. Het feminisme, de milieubeweging en de vredesbeweging wonnen aan kracht. De mondige burger stond recht: het gezag van staat of kerk was niet langer onaantastbaar. Die ideeën zijn gebleven maar ook de polarisatie daar rond. Dat verklaart waarom links en rechts volledig tegengestelde interpretaties geven aan wat er in Leuven en elders 50 jaar geleden is gebeurd.

*Op het **Pieter De Somerplein** staat het standbeeld van Fonske en over hem gaat onze laatste vraag.*

Beeldhouwer Jef Claerhout had dit beeldje oorspronkelijk bedoeld voor de patio in het Faculteitsgebouw van Psychologie en Pedagogische Wetenschappen. Maar de toenmalige decaan van die faculteit, Jsoeph Nuttin, was niet erg opgezet met het beeld dat een nogal letterlijke uitbeelding was van een “brainwash”. Daarop besloot rector De Somer om het beeld toch aan te kopen en het in 1975 als geschenk aan de stad aan te bieden om haar te bedanken voor 550 jaar gastvrijheid. Mon De Goeyse, stichter van het Archief en Museum van het Vlaamse Studentenleven, stelde voor om het “Fons Sapientiae” te noemen, of “Bron der Wijsheid”, een naam waarmee alvast burgemeester Alfons Smets geen moeite had.

De studentenvertegenwoordigers in de Academische Raad waren niet echt gelukkig met het beeld dat zij beledigend vonden omdat het de student als een drinkebroer neerzette. Maar de Leuvenaars hebben het beeldje zeer snel geadopteerd. Bijna onmiddellijk na zijn onthulling kreeg het ventje zijn 1ste kostuum van de “mannen van ’27”: een wit hemd, een vlinderdasje, een smoking, een bolhoed en een paraplu.

In oktober 1979 werd Fonske ontvoerd en pas na een anonieme tip vond de politie hem terug in een bloembak op de “Place des Wallons” in Louvain-la-Neuve met een bordje rond zijn nek: “Fonske est en blocus”, “Fonske is aan het blokken”

In 2017 is Louvain-La-Neuve de eerste Belgische stad waarmee Leuven verzustert. De twee universiteiten werkten al langer samen op wetenschappelijk gebied. En begin dit jaar maakten de UCL en de

KU Leuven bekend dat ze gezamenlijk de oude bibliotheekcollectie - de verzameling van drukken gepubliceerd door Leuvense academici en van werken over de universiteit vanaf haar stichting in 1425 tot de opheffing in 1797 door de Franse overheid - met de steun van de Vlaamse en de Franse gemeenschap gaan digitaliseren en toegankelijk maken op een nieuw platform : Lovaniensia.

Zo krijgen dit verhaal en deze wandeling een mooi happy end.